

Abonnement pour un an

300 piastres

Edition spéciale. 500 ptes.

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Avril No 226

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [ ۲۴ نسخہ ]  
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون  
۳ ، اعلا کاغذلیسی ہ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسچی سنہ

نومرو ۲۲۶ - ۱۵ نیسان ۱۹۲۷

Abonnement pour un an  
300 piastres  
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :  
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Avril No 226

# الاجتهاد

## IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکي [ ۲۴ نسخه ]  
تورکيا ايجون ۲ ، خارج ايجون  
۳ ، اعلا کاغذلیسی ه ایرادر .

اداره خانه سی :  
جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تله فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکنجی سنه

نومرو ۲۲۶ - ۱۵ نيسان ۱۹۲۷

## تکسیر وهامدت

جمله مهیجه سیله ( شکسپر ) ک وطنه اتخاف ایدیلشدر .  
۱۳۱۱ سنه سنده استبداده قارشی متشکل بیر جمعیتک ،  
مؤسسلرندن اولماق تهمتیله ضطیه قابوسنده محبوس بولوندیغ  
زماندن ری بو کتاب روحک ارقاداشی در : محبس ارقاداشم  
یوسف ضیا ، بو کون حقوق فاکولته سی مدرسلرندن  
یوسف ضیا سربست بیراقیلیرکن کنديسنک یرنه محبس  
ارقاداشلنی ایتمک اوزره بانا ترک واهد ایتشدی . هيجانلر  
و جانلرله دولو بو کتابی استصحاب ایدن آدام ، فکره ،  
اجتهاد ، اعتقاد یولنده کیردیکی محبوسلری کلشنسرایه  
نحویل ایده بیلیر ؛ کتاب اوقادار سبجانی بیر فیض و قدرته  
حیات داردر . ( بحر محیط اطلاسی ) به متصل ( مانش )  
دکزنده کائن ( ژهرسی ) آطه سنده یازیلان بو کتابک  
۱۱ و ۱۲ نجی صحیفه لرته شو سطرلر اوقونور :

تشرین اولک صوک کونلرنده بیر صباح ، نهوک ساکنلرندن  
ایکیسی ، بابا ایله الک کوچوک اوغلو ، آشانی سالونده اوطوریورلر  
و کیلری باطمش محزون و متفکر قضا زده لر کیبی ساکت  
طور یورلردی . دیشاریده یاغمور یاغیوردی ، روزکار اسییور-  
دی ، متهور دالنه لر ساحل قایلرله ، طراقلوی آقاق دولدوران  
شیشکلرله چارپیشیوردی . « بو خارجی کورله ملر ایله نهو  
صاغیرلاشمش کیبی ایدی . محتمل که بیر قیشک و بیر غربتک  
عینی زمانده باشلاماسی ملاحظه سیله هر ایکی منی ، تفکراته  
مستغرق بولونیورلردی .

بیردنییه اوغول باشی قالدیرارق باباسنه صوردی :

— بو نفی حقنده فکرک نهدر ؟

— اوزون اولاجانی فکرندهم ،

بعضی یازی موضوعلری ، محررک اوزره نده بر بحر  
محیط کبیر قیدسی تأثیری یاپار . موضوع حیرانیت ، اوقادار  
معظم وبی پایان در ؛ حیران ، اوقادار کوچوک و یچاره در .  
یدی سنه اول ، ۹ تشرین ثانی ۱۹۲۰ تاریخنده ،  
( آنطوان وقله ثویازا ) ترجمه مزک باشنه یازدیغمز اوزونجه  
دیباچه ده از جمله شو سطرلر واردی :

محتشم فرانسز شاعری ( ویقتور هوغو Victor Hugo )  
نک .. ۱۸۶۴ ده ، ( اوچنجی نابولون ) طرفندن  
نفی و ( انکلتزه ) نک ( ژهرسی Jersey ) آطه سنده اوغلو  
( فرانسوا ویقتور هوغو ) ایله برابر اقامته مجبور ایدلیدیکی  
زمان یازدانی ( ویلیام شکسپر - William Shakespeare )  
آدلی بیر کتابی وارد ، که بیلدیکم ، اوقودیغمز کتابلرینک  
اک آتشلیسی اک نورلوسی ، اک بوکسکی و اک درینیدر .  
اثر ، معظم مؤانی طرفندن :

à  
L'Angleterre

Je lui dédie ce livre, glorification de son  
poète Je dis à l'Angleterre la vérité: mais comme  
terre illustre et libre je l'admire et comme asile je  
l'aime V. Hugo

یعنی : انکلتزه به

شاعرینک قصیده تجلیل و تعظیمی اولان بو کتابی  
اتخاف ایدیورم . انکلتزه به حقیقی سویله یورم ؛ فقط  
ذیشان وحر مملکت اولماق صفتیله اونا حیرانم ، ملجاء  
اولماسی صفتیله اونو سوهرم . ویقتور هوغو

— بو منفا مدتی ناصل کپیرمه بی دوشونیورسین ؟  
 بابا جواب ویردی :  
 — عمانی تماشا ایده جکم .  
 — ئی سن نه یاپه جاقسین ؟  
 — بن ، اوغلی جواب ویردی ، ( شکسپیر ) ی ترجمه ایده جکم .

اولماسنده بیر سنجیه مقدسه نك موجود اولدیغنی حس ایدیورم . او جمله مز ایچون بیر کوز دکلکی در ؟ سمانن مرسل ، تقدیس اولونمش بیر نور حاملی دکلکی در ؟  
 ( آمریقا ) نك بیوك ( نه مہرسون - Emerson ) ك شو مہنز سطرلری Les Sur- Humains آدلی کتابنك ۱۹۸نجی صحیفه سنه شیمشك شعاعلری کیبی صاچلمشدر .  
 « شیمدی یه قادیار Shakespeare ك تاریخی یازماق ممکن دکلکی ؟ زیرا آلمان ادبیاتنك یاباسیدر : آلمان ادبیاتنك انفلاق سربیی له سینغ Lessing معرفتیه ( شکسپیر ) ك آلمانیا یه ادخالی و Wieland ایله Schlegel طرفلرندن ترجمه ایدیلک سسنه قویاً مربوطدر . آنجاق روح متخیلی بیر نوع ذی حیات ( Hamlet ) اولان اون طقوزنجی عصرده در ، که ( هاملت ) فاجعه سی بو قادیار مشتاق و حیران قارئلر بولمشدر . بو کون ادبیات ، فلسفه و تفکر شکسپیرلشمشدر .  
 ۲۲ آغستوس ۱۳۱۰ تاریخنده ، ( شکسپیر ) ایچون طویدیغ کنج هیجان و حیرانیتمی شویله نظم ایدیوردم .

### شکسپیر

ابجار ، او دموع سمریت  
 یاد آورجوش حسرتکدر ؛  
 انجم ، او منورات قطرت  
 صوافون لغات فکر تکدر .

طوفان تهیجات و آرام  
 فرمانبر شاعر تکدر ؛  
 بر عالم فاجعات و آلام  
 بازجه فکر ویتکدر .

عالمیت ایچنده هر کتابك  
 پر شمس و غرب یر سمارد ؛  
 هر صفحه رب و اضطرابك  
 بر دوره تارکریادر .

خاموش فضای رعد پرور  
 تصویرنون انفعالك  
 ارواح ، امید ، یأس ، کوك ، یر  
 مالدۀ توسن خیالك ؛

آرای روحی بیلدیرملار  
 بینکده یانان دهای هائل

( شکسپیر ) ایچین ، بیر تقدیرکاری ، « خالق اعظم دن صوکره اك بویوك مبدع در » دیمشدی . دیگر بیر منقد « ( شکسپیر ) ك هر ییسه سی انسانیت دن کسبیلش بیر دیلم در . » دییور .

قهرمانلق دینك پیغامبری ، ( طوماس قارلایل Thomas Carlyle ) داها حاکم ، داها حیران ، داها رعشان و درخشان بیر سسله سویله یور :

.....  
 ( شکسپیر ) ذکالك اك بویوكدر دیدیکدن صوکره اوکا عائد هر شیئی سویله مش اولدم . فقط ( شکسپیر ) ك ذکاسنده هنوز کورمه دیکمز شیلر پك چوقدر ؛ بو ، شعورسز ذکاتسمیه ایتدیکم شی در . اونده بالذات کنندیسنك بیله معلومی اولمایان فضائل پك چوقدر . . . . .

.....  
 ازلرینك هر ییری بیر پنجره در . کنندیسنده موجود طملك بیر ایشیغی بو پنجره لردن آلیرز . . . . .

..... ( شکسپیر ) ده اولیه صحیفه لر وارددر ، که سمانن صدور ایدن بیر کوبه کیبی ، جادك بیله یوره کنی تنویر ایدن بیر لمعه کیبی بزه منکشف اولور .

... بویله بیر انسانك کرۀ ارض اوزهرینه کوندریلش

( رومه ثوئوليهت ) عشق دراملری اولدوقلری حالده  
( هاملهت ) ایچون منحصراً تردد درامی دینیهلر ؛ اوند  
روح حرکت و هیجانلرینک بر چوق وجهلری وارد.  
بعضی کیمسلر ، ( هاملهت ) ک شخصنده ( شکسپیر ) ی  
گورمشدر . حتی بوندن یکریمی یدی سنه اول ( هاملهت ) ی  
تورکجه یه ترجمه ایستدیکمز زمان بزده بو ذهابده بولونیوردق  
حق یوقاریده کی ( شکسپیر ) منظومه سنی انکلیزجه یه  
ترجمه ایتمش اولان مشهور و ممتاز مستشرق مرحوم  
میسستر Gibb « منظومه نک صوک قطعه سی هاملهت  
ایچون موافق در فقط ( شکسپیر ) ی توصیف ایده مز بو  
جهتله صوک قطعه یی ترجمه ایتدم » دیمشدی .

شکسپیر ذی شعور بر فوطوغراف جهازی ایشی  
کورمشدر ؛ انسان روحنک اک مختلف و متنوع هیجان  
و احتراصلرینک ارتساملری اک حساس « یه لایکول » لر  
کبی آلمشدر . قهرمانلرندن هیچ بری ( شکسپیر ) ک  
کندیلی اولمامشدر . بوندن یکریمی آلتی سنه اول  
( شکسپیر ) ایچون « ملعون رباعیلر و یتیم امللر » مز  
تشکیل ایدن قطعه لر آره سنه شونی علاوه ایتمشدک :

Son âme est un soleil pour toute humanité  
Un soleil qui féconde et jamais ne se couche;  
Sombre est sa profondeur, sa grandeur est farouche,  
Et son grave infini semble l'éternité. (1)

که تورکجه سی شویله اولور : « روحی بتون انسانیت  
ایچون بر کونشدر ؛ احیا ایدن و اصلاً غروب ایتمین  
بر کونشدر . دریندکی مظلومدر ، بیوکلی قورقونجدر  
و اونک ذی حشمت نامتناهیلکی ابدیتیه بکزر »  
حالبوکه ( هاملهت ) ک روحی اجماله تخصیص ایدیلن  
رباعی شودر ،

Le doute atroce vient poignarder son coeur  
Et le spectre de la vengeance l'obombré;  
Il adresse aux ténèbres sa plainte sombre,  
Et meurt enfin vengé, victime et vainqueur. (2)

که ترجمه سی شویله اولابیلیر :

(1) Dr AB. Dj - les Quatrains maudits et les  
Rêves orphelins, p. 19. Edition de La Plume,  
Paris, 1902.

(2) Loco. cit. p. 22

بیك باشقا سوأل اولور مکرر  
ظلمتلره صورديفك مسائل .

نطق ابدیت مکدر  
مشغول نوای ماتمکدر ؛  
چشمده سحابه لر ، سحرلر  
سرشار بکای ماتمکدر .

عکس ایتده هر تصورکدن  
بیك نوحه سی بر حیات شومک ؛  
طاغیر ، اووالر ، بحار ، اجرام  
اولماز متحمل غمومک .

الواح صراحتده کریان  
بی رحمی کائنات بیوش ؛  
هر قطعه سی بر مزارلقدرد ،  
لبریز ترنم و سمینوش .

کوکلکده جرمیه تردد ،  
پیشکده لقای ثاروشکوا  
یوق لعه نیر تأید  
هر سوی کذارگاه ظلما .

[ ۲۲ آگستوس ۱۳۱۰ زندان طایه ]

۰۰

شکسپیر دهانک بتون اوصافی ناقابل اعتراض بر  
قطعیّت و وضوح ایله یاشاتماقده در .  
دها اثرلرینک اک قطعی دلیلی اصلاً اسکیمه مه سی در  
وزمانک ، اونا ، هیچ دیش کچیره مه مه سی در : ( هومر ) ک  
( ایلیادا ) سی ، ( اودیسه ) سی ، ( دانته ) نک ( جهنم ) ی  
ناصل مردم تازده ایسه ( شکسپیر ) ک استمناسز بتون  
دراملری ، اوزرلرندن عصرلر کچمش اولماسنه رغماً  
قیمت حقیقه سندن قطعاً برشی غائب ایتده مشدر .  
( هاملهت ) ، ( ماقبته ) ( قوالیر ) ( ژول سه زار ) ،  
( اوتهللو ) ( ایکنیجی ریشار ) الخ ابدی بر معمریت  
و کنجلاک محافظه ایده جک در .

شکسپیرک « دورت مشوم درام » نک اک باشنه  
دائماً ( هاملهت ) کچر . فی الحقیقه هاملهت « شبهه »  
درامی اولدینی حالده انسان پسیقولوجیاسنک بر چوق  
دیگر وجهلری بو درامده گورولور . Othello قصصقناجلق ،  
( قوالیر Lear Knig ) کفران نعمت ، Macbeth حرص جاه ،

بیاستین ناصل اوهای ، نه رؤیایری واردر .  
 بر چوق سنه لردن بری آنجاچ بو فکر در  
 تمديد ایدن آلام سپهرنك حیاتی .  
 دوران ستم پروره ، تحقیر زمانه ،  
 غدارلرك ایتدیكى حقسز لغه ، ظلمه ،  
 تبر بضنه ، دشنامنه ارباب غرورك .  
 سودای محقرله كان یأس و فتوره  
 لایقیدی قانونه ، حکومته کی جبره  
 نادانلغك اهل هنره ایتدیكى لومه  
 کیم ایلم ایدی سبر ، کیم ایلمدی تحمل  
 بر خنجر ایله ممکن ایکن خانه چككم ؟ ..  
 بر قورقو او یاندر ماسه فرداسی ممانك  
 کیم ایسترایدی بار کرانیله حیاتك  
 بیک دورلو مشقده اینن ایتك ، ازبلك ؟  
 عازملری هیچ دونمز اولان عالم مجهول  
 ایتكده تردده اراداتی پریشان  
 مجهول اولان آلامه شتاب ایله مده دنسه  
 معلوم اولان آلامه کوكس کر مده انسان  
 عالمده تفکر در ایدن بزلی قورقاق :  
 هر یاقدیقمز مشعل تصمیم و قراری ،  
 بر صرصر برین تفکر ایدر اطفاء  
 بیک شوق و مسرتله تحصل ایدن آمال  
 تأثیر تفکرله اولوب رجعته مجبور  
 اك صوکره دالار بحر عدم کار خیاله .  
 ( اوفه یایی کوره رك : )  
 کوزل پری ! دعا لركده بنم کناهلری ده اونوتمه .

ظالم شبهه یورکنی خنجیرلر و انتقام طیفی اونو  
 کولکله سیله اورتر ، شکایتلری ظلمتلره سویلر و عاقبت  
 انتقامی آلمش ، قربان و غالب اولاراق اولور .  
 ( هامله ت ) عصر لردن بری دنیا ادبیاتی شاه  
 اثرلرینك شه نشاهی اولماق موقعی محافظه ایتمش بر دها  
 اثریدر .  
 سو کیلیسی طرفندن اولدورلن بابا - سنك جنازه سی  
 آرقه سندن :

کوتوردیلر اونی ، تابونده آجیقیدی بوزی  
 مزارینه آجی کوز یاشلری روان اولدی ؛  
 ترالا ، ترالا ، ترالا ، ترالا [ \* ]

دیه آجی کوز یاشلری دوکن گورل Ophélia نك  
 منظره خسران و هجرانی قادر فاجع و مهیج بر صحنه  
 چوق آذر .

مزارلق صحنه سی قادر مدھش بر کوزله کله کوزل  
 و استغراق انکیز صحنه دها چوق آذر .

( هامله ت ) ك « مونولوغ » ی جهانشمول بر  
 شهرته مالکدر . بوندن اوتوزیدی سنه اول مکتب  
 طبیعه ده « مونولوغ » ی اوزمانك لسان شعری و طرز نظمی  
 ایله قافیه سز شویله ترجمه ایتشدك :

### ( هامله ت ) ( یا انکز )

وارلغی ، یا بوقلغی ؟ .. بودر مسئله اشته ؛  
 دبو قدرک غدیرنه ایتکمی تحمل  
 یا قارشی کلوب جوشنه سیلاب فنانك  
 ویرمکی بو طوفان بلایا به نهایت ؟  
 بونلردن عجب هانکیسی ایجاب نجات ؟  
 بر حالت دیگر دکل ، اولك اویوما قدر ،  
 بر خواب ایله پایانه ایرر بخرق قلبك  
 بیک جرحه که میراث طبیعسی بوجسمك  
 اولسه بدی بو صورتله اگر مسئله منحل  
 کیم جان و کولکدن اونا اولمازدی شتابان ؟  
 اولك اویوما قدر ، اویوماق .. بلکه ده رؤیا  
 ابواه بودر مسئله ده اك کوچ اولان یر  
 زیرا شب مقبره بز اولدوقده کفن پوش  
 صوکتز بو اولوم اویقوسنك واری که بر فرد

[ \* ] هامله ت - ترجمه ع . ج بحیفة : ۱۷۷ مصرطبی ۱۹۰۸

( شکسپیر ) ك کلیاتی لسانلرینه ترجمه ایدیلده مش  
 هیچ بر ملت یوقدر . بلغارلر ، ارمنی لر رومنه لر ،  
 صرب لر لاقل یوزاللی سنه دنبری ( شکسپیر ) ك بتون  
 اثرلری ترجمه ایتشدلردر . فرانسه زجه ده ، آلمانه زجه ده  
 ( شکسپیر ) ك متنوع ترجمه لرینك و مترجلرینك عددی  
 یوزاللی به یاقین در . اك اینی ترجمه لرندن بری فرانسه ده  
 معارف ناظرلری ایتمش اولان ( کیزو ) لك در . ( ویقتور  
 هوغو ) نك اوغلو ( فرانسوا ویقتور هوغو ) نك ترجمه سی  
 اك رنگین عد اولونور . 1880 ده Théodore Reinach  
 اسمنده بر فرانسه ( هامله ت ) ی منظم اولاراق ترجمه  
 ایتمش و انکلیزجه اصل لری قارشیسنده اولاراق بونلری  
 Haclette باصمشدردر . ترجمه صوکره زجه ده موفق اولمش

فرام، انیوم جمعیت اقوام اعضا سندن نوروو چنی موسیو « نانسن » ك اوزمانلرده اجرا ایتدیكى قطب شمالی سیاحتی ایچون یاپدیردینی سفینهیه ویردیكى اسمدر.

بوسیاحتدن دولایى یالکیز موسیو نانسن و آرقاداشلری ده کیل سفینه سی ده پك زیاده اشهار ایتدیكسندن دده آغاچ یونان قونسولوسى موسیو تارسینك بكا اهدا ایتدیكى براق جنسندن بریاشنده، بر آو کوبكى ده ( فرام ) اسمیله مسمی ایدی .

اوزمانه قادار وحتی بوکونه ده کین فرام قادار ذكى وذكائك مستلزماندن اوانق اوزره او درجه ده سهویملى برکوپكه تصادف ایتهمدم. فرام هر شیشی آكلار، سويله یه مزه، فقط آكلاتیردی. لایعد آنا ر ذكاسندن بعضیلرینی حکایه ایتمکله من القدیم صداقتله معروف اولان کوبکله متعلق تجارب و تدقیقاته خدمت ایتش اولاجغمی ظن ایدرم. فرامك ایلک دفعه نظر دقتمی جلب ایدن انرذكاسندن شو وقعه اولمشدر .

چارشیدن آنوب یاننده کیمسه بولمقسزین کندیسیمله اوه کونده ریلن بش آلتی چیقتدن متشکل تخته پابو جلری ده متنی کتیریرکن بالتصادف نخرده بولندم .

خانه یه الی متره قادار تقرب ایتدیكى انشاده پابو جلردن بر چیقتی دوشدی. دیکر لرینی ده دوشورمکسزین اولنری آلمغه خیلی چالیشدینی حالده بر درلو موفق اولامادی . جاده ده کیمسه یوقدی . اطرافه بر کوز کزیدردکدن وکیمسه ظهور ایدوبده پابو جلری آلاماسی ایچون مسافه نك بر قسمی آرقه ، آرقه یورویه رك قطع ایتدکدن صو کرا قوشوب آغزنده کی پابو جلری قابواو کنه بیراقدی و سرعتله کیدوب دوشن پابو جلری ده آلدی کتیردی .

کرك عائله ، کرك احباجه برله شیلن هر یرده فرام برلکده بوانورسه باشقه درلو اکلنجه یه حاجت قالمازدی . مثلا بر کبریت قوطوسی ، ویا سهل الاحضار دیکر برشی کندیسنه کوسترله رك قوقلاتدیرلدقدن وکوزلری قابادلدقدن صو کرا بر طرفه کیزله نه رك :

« فرام ، آره دینلیدی ، بورونتی هوا یه قالدیره رق بر ایکی ثانیه توقفدن صو کرا بلاتررد صاقلانیلان شیشی میرلدانه رق بولوردی .

صابیلیر . هله بعضی صحیفه لر صو ك درجه گوزلددر .  
( هامله ت ) ك :

Ma doulenr changerait la couleur de l'offrande  
C'est du sang, non des pleurs, qu' il faut que je  
répènde

سوزلری و اوفه لیاتك ، نشان یوزو کنى ( هامله ت ) .  
اعاده ایدرکن ترنم ایتدیكى

Les plus riches cadeau deviennent sans valeur  
Quand ceux qui les ont faits nous ont fermé  
leur coeur.

مصرا علر انفس ترجمه لردن در .

( هامله ت ) ك ایکنجی دفعه تورك صحنه سنده تمثیلی مناسبتیه یازیلان بو پریشان و سریع سطرلری بیتیررکن ( شکسپیر ) ك کلیاتك تورك دیلنه مکمل و نفیس بر ترجمه کافه سنی کورمك مراد مزك حاصل اولاجاغی زمانك آرتق کلدیكى حقنده کی قناعتمزى اظهار ایده جکیز .

مکمل ، نفیس و رسملى بر شه کسپیر کلیاتی وجوده کتیرمك ایچون تشکل ایده جك علمی و مالی بر هیئت امکلرینی و مصرفلرینی تضمین ایده جك بر وضعیته بولونا جاقلردن آمین اولابیلرلر . بونی ده ، فعالیت و تربیه یه و تعلیمه دائر اثر لر ترجمه ایتدیرمکده کی همقی مشهود و مشکور اولان معارف و کالتمزدن بکله مك پك دوغرو اولاماز فیکرنده یز . فقط اونك جدی تشبثات علمیه یی تشجیع و تسهیل ایده جکینه هیچ شبهه یوقدر .

۸ نیسان ۱۹۲۸ اجتهاد نوی وقتور عیبه الله بودت

مأموریت خاطرهلری

فرام

دده آغاچ خاطرهلری میاننده ثابت بر موقع مخصوصی بولنان فرامدن بحث ایتمه یه جك اولورسم خاطر ات آراسنده بویوک بر بوشلق بیراقتش ، حق بویوک برو فاسزلق ارتکاب ایتش اولاجغمی ظن ایدیورم .